

Ředitel ND: Ondřej Černý
Šéf činohry ND: Michal Dočekal

Mezinárodní divadelní projekt
NOUZOVÝ VCHOD / EMERGENCY ENTRANCE

MŮJ SOUSED, MŮJ NEPŘÍTEL

PRVNÍ UVEDENÍ:
21. ZÁŘÍ 2011 VE 21 HODIN V ATELIÉRU ND NA ANENSKÉM NÁMĚSTÍ

Mezinárodní divadelní projekt
Nouzový vchod / Emergency Entrance

MŮJ SOUSED, MŮJ NEPŘÍTEL

SCÉNÁŘ: **VIKTORIE ČERMÁKOVÁ, MATĚJ SAMEC**

REŽIE: **VIKTORIE ČERMÁKOVÁ**

VÝPRAVA: **JANA PREKOVÁ**

DRAMATURGIE: **MATĚJ SAMEC, MARTIN URBAN**

HUDBA: **PETR KOFRŮN**

VIDEO: **FRANTIŠEK PECHÁČEK**

ASISTENTKA REŽIE: **DANIELA VORÁČKOVÁ**

ODBORNÁ SPOLUPRÁCE: **LUCIE HORVÁTHOVÁ**

PRODUKCE: **KATEŘINA ONDROUŠKOVÁ**

HRAJÍ:

Etnický Čech: **David Matásek**

Nejstarší Rom: **Ladislav Goral**

Mladý Rom: **Vojtěch Lavička**

Nejmladší Rom: **David Tišer**

Česká úřednice: **Daniela Voráčková**

První uvedení: 21. září 2011 ve 21 hodin v Ateliéru ND na Anenském náměstí

Předpremiéra: 21. září 2011 v 18 hodin

Reprízy: 22. a 23. září 2011 vždy v 18 a 21 hodin

Tématem Mezinárodního divadelního projektu **Nouzový vchod / Emergency Entrance**, na kterém participují kromě pražského Národního divadla také Řecké národní divadlo (Athény), Maďarské divadlo v Kluži, rakouské divadlo Schauspielhaus (Graz), italské Teatro Garibaldi (Palermo) a Izraelské národní divadlo Habima (Tel Aviv), jsou problémy související s migrací a imigrací či konflikt vyplývající z problematického přijetí specifických či nepřizpůsobivých sociálních skupin do společnosti. Všechny inscenace se propojí ve společném festivalu 26. – 29. ledna 2012 v Grazu. Je příznačné, že tématem české inscenace se stala problematika Romů. Aniž by si inscenace **Můj soused, můj nepřítel** kladla za cíl cokoli vyřešit, chápou ji její tvůrci jako zásadní a inspirativní zdroj dramatického napětí, na jehož platformě je možné nahlížet nejprovokativnější otázky související s českou národní mentalitou. Inscenace pracuje s prvky dokumentárního divadla.

Po zářijových reprízách budou následovat dvě uvedení v prosinci. 7. 12. budou mít navíc diváci jedinečnou možnost vidět také rakouskou část projektu, a sice inscenaci Boat People, kterou jako svůj příspěvek do projektu připravilo divadlo Schauspielhaus Graz. Společnému uvedení bude předcházet několikadenní workshop v Praze.

Můj soused, můj nepřítel / My Neighbour, My Enemy je název projektu, kterým se celé akce účastní činohra Národního divadla. Hledali jsme autentickou podobu tématu, specifickou právě pro Českou republiku. V Česku žije několik menšin – imigrantů, z nichž nejsilnější jsou vietnamská komunita a ukrajinská komunita, která se možná větší měrou skládá z nelegálních přistěhovalců. Právě proto se obě tyto komunity vyznačují poměrně velkou mírou uzavřenosti, jejím příslušníkům přirozeně problémy vznikají, protože mnozí z nich mají v zemi nerovnoprávné občanské postavení z důvodu nelegality pobytu. Ovšem ke konfliktu mezi majoritou a těmito menšinami dochází málo, a když už tak má náhodný charakter. Imigrace stále ještě nemá tu podobu, jakou nabyla v jižních, ale i jiných zemích Evropy. Daleko větší problémy mají u nás tyto komunity interní. Při hlubší debatě nad problémem s různými odborníky a nad tématem projektu jsme soustavně naráželi na okolnost, že skutečně živoucím, ostrým, zneklidňujícím, každodenním a v pravém slova smyslu dramatickým problémem se stalo soužití Čechů a Romů, které se dá připodobnit k etnicko-sociálním konfliktům s přistěhovalci v zemích západní Evropy. Jde o konflikt, na němž se formuje postoj české většiny k jinakosti, k sociálním a etnickým konfliktům současnosti. Jde o konflikt, na němž se formuje a „formuluje“ český nacismus a rasismus se všemi nuancemi, které přináší. Je to konflikt otevřený i latentní, využívaný a zneužívaný politiky i částí státní správy. Současně je to konflikt, který není ryze český, ale celoevropský. Obě strany nyní stojí ostře proti sobě. A také bezradně. Proč? Nechceme dávat laciné odpovědi. Chceme otevřít téma v jeho složitosti a vyvolat otázky po možnostech jeho řešení. Jak se česká veřejnost dokáže vyrovnat s novodobým stěhováním národů, nedokáže-li se vyrovnat s jinakostí etnika žijícího po staletí v Čechách a na Moravě?

Martin Urban

„Gádžové jsou zvláštní lidi. Když se chtějí dozvědět něco o Romech, jdou za „gádžovským odborníkem na cikánskou otázku“, aby jim dal rozumu. A co řekne odborník, je pro ně svaté. Jenomže devadesát procent těch odborníků si přečetlo to, co před nimi napsali jiní „odborníci na cikánskou otázku“, a se živým Romem mnoho z nich ani nemluvalo. Anebo navštívili „cikánskou školu“, zatleskali těm „krásným černoookým dětičkám“ za jejich písničky, podebatovali s ředitelem a začali se považovat za „odborníky“. Házejí procenty – čísla vždycky budí dojem věrohodnosti: to váží tolik a tolik, to měří tolik a tolik, a každý je přesvědčen, že všechno ví, když to může zvážit, změřit a hodit do procent. Jenomže o lidské duši lze těžko říct, že váží pět deka nebo tři kila. Tu ani odborník nedokáže zvážit a změřit. Jestli chce někdo poznat, kdo jsou Romové, nemusel by se ani tolik zajímat o procenta jako o tu nezvažitelnou duši. Ať přijde mezi nás. A jestli přijde s dobrým úmyslem, všichni ho rádi přijmou. Lidi se přece nejlíp poznají, když si spolu povídají, když spolu stolují, když jeden druhému vypráví o své rodině, radostech a bolestech, když si spolu zatancují a zazpívají. Nebo když beze slova sedí a dívají se na hvězdy.

Žijeme ve společnosti, která po staletí užívá výhod vlastního území, společného jazyka s jednou soustavou pojmů, všemi uznávaným systémem hodnot, sdílenou kulturou. I tak se často nedokážeme dohodnout a nerozumíme si. Přesto, když se setkáme s lidmi jiného jazyka, osobité kultury, odlišné soustavy pojmů a jiných hodnot, očekáváme, že nám budou rozumět, že budeme rozumět my jim, a když tomu tak není, považujeme to za jejich neochotu, zlou vůli, naschvál... Romové mají jiný jazyk, jinou soustavu pojmů, vlastní kulturu, jiné hodnoty, k tomu odlišný vzhled, jinou historii, jiné jim vlastní rodinné vztahy, odlišný způsob života. A za sebou staletí pronásledování, vyvražďování, ponižování, segregace a diskriminace. Že jsou Romové jiní, je pochopitelné.

Romové pocházejí z Indie, odešli odtud před více než tisíciletím, putovali přes Persii, Turecko na Balkán a odtud dál do střední Evropy, druhá vlna postupovala severem Afriky přes Gibraltar do Španělska a odtud rovněž dál do středu Evropy. Ještě před odchodem z Indie tam však žili po mnohá staletí a jejich jazyk, náboženské představy, kultura a normy se vyvíjely v tomto prostoru. Mnohé z toho, co nemůžeme na Romech pochopit, by nám bylo jasné už po několika dnech strávených v zemi jejich původu.

Romové po staletí cestovali po Evropě, ale jejich putování nebylo kočováním řemeslníka za zákazníkem, ale útekem před drastickými zákony a nelítostnými soudy. Léta jsme jim nedovolili se usadit a pak jsme jim to neméně necitlivě nařídili. Soupisy Cikánů prováděné za první republiky, snad i z bohubylých příčin, posloužily k jejich pochytání do koncentračních táborů a k transportům do Osvětimi. Můžeme se divit některým dnešním Romům, že se k romské národnosti nehlásí?

Komunistický režim pod líbivými hesly prováděl skutečnou genocidu Romů. Sociální inženýři si uzákonili nejen zákaz kočování (týkal se asi 15% Romů), ale nařídili zákonem „rozptyl Cikánů“, který vedl k rozbití tradičních rodin a rodů. Přeřazování dětí do zvláštních škol bez ohledu na intelektové schopnosti vedlo k jejich předurčení k nekvalifikovaným pracím a znemožnilo vznik romské střední třídy.

Tato „moderní“ historie Romů vedla ke vzniku vlastností, které s Indy nesdílejí, jsou to nedůvěra, podezřavost, nenávisť a neochota. Můžeme se divit?

Romové žijí mezi sebou, a ne svou vinou, na okraji společnosti. Nežijí s námi, ale vedle nás. Jejich staleté tradice je ovlivňují více než naše společnost se svými školami, státní správou, sdělovacími prostředky včetně televize. Proto jsou jiní. Nebudeme-li schopni pochopit jejich jinakost a zřít se svého arogantního přesvědčení, že jenom my máme patent na to, co je správné, propast mezi námi a Romy, kterou vybudovali naši předkové, se stane ještě hrozivější a nebezpečnější.

S hrůzou sledujeme v televizi etnické konflikty, jež se nevyhýbají ani Evropě. A přitom na počátku těchto konfliktů byla jen jakási historicky vzniklá jinakost a neschopnost brát jiné jako pouze jiné, nikoli horší.“

Vybráno z eseje Ladislava Goralu Odlišnosti mentality Romů a původ těchto odlišností

Text inscenace i její výsledná forma se zakládají nejen na výsledcích scénického výzkumu, ale také na osobních výpovědích jejich představitelů.

Vojtěch Lavička

Houslista Gypsy.cz, autor hudby filmu Roming, moderátor, bývalý terénní pracovník

David Tišer

Romista, pedagog, hlavní hrdina dokumentárního filmu Roma boys (Příběh lásky)

Daniela Voráčková

Performerka, herečka a cestovatelka. Členka uměleckého sdružení Secondhand Women.

David Matásek

Herec a hudebník. Sólista činohry Národního divadla.

Ladislav Goral

Přední tuzemský romista, vystudoval indologii a romistiku na FF UK. Jako poradce a herec se účastnil na tvorbě řady filmů. Od roku 1990 pracoval na Úřadu vlády jako poradce pro otázky menšin, působí v Centru politických analýz ad.

Videotrailer k inscenaci bude ke stažení na videokanálu činohry ND na www.youtube.com

Kontakt pro média:

Tomáš Staněk, public relations činohry,

tel: 224 902 126, mobil: 605 207 249, e-mail: t.stanek@narodni-divadlo.cz

Sledujte profil činohry na sociální síti Facebook.com

Projekt byl realizován za finanční podpory Evropské unie.

Za obsah sdělení odpovídá výlučně autor. Sdělení nereprezentuje názory Evropské komise a Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jejich obsahem.

Projekt vznikl za finanční podpory: Unie evropských divadel a Ministerstva kultury ČR

MINISTERSTVO
KULTURY

Inscenaci podpořila firma

GENERÁLNÍ PARTNER
NÁRODNÍHO DIVADLA

KB

PARTNEŘI NÁRODNÍHO DIVADLA

ŠKODA

AutoCont

PARTNEŘI INSCENACÍ NÁRODNÍHO DIVADLA

vodafone

MECENÁŠI NÁRODNÍHO DIVADLA

KOLOWRAT KRAKOVŠTÍ

Národní divadlo děkuje JUDr. Dominice Kolowrat-Krakovské,
Maximilianu Kolowrat-Krakovskému a Francesce Kolowrat-Krakovské
za nezištnou a štědrú podporu.

Dr. Dadja Altenburg - Kohl